

СРПСКА НЕЗАВИСНОСТ

ЦЕНЕ ЗА СРЕДНУ:
 НА ГОДИНУ 24 ДИНА, НА ПО ГОДИНЕ 12 ДИНА, НА ЧЕТВРТ ГОД. 6 ДИНА.
 ЗА ОСТАЛЕ СЕМБЕ НА ВАНПАНСКИМ ПОЛТОТСТ.
 НА ГОДИНУ 30 ФРАНКА, НА ПО ГОДИНЕ 15 ФР. НА ЧЕТВРТ ГОД. 8 ФР.
 ЗА ДУСТРО-УГАРСКУ:
 НА ГОДИНУ 15 ФОР. У ВАМК. НА ПО ГОД. 8 Ф. НА ЧЕТВРТ ГОД. 4 Ф.
 ЗА СВЕ ОСТАЛЕ ДРЖАВЕ:
 НА ГОДИНУ 36 ФРАН., НА ПО ГОДИНЕ 18 ФР., НА ЧЕТВРТ ГОД. 10 ФР.

ИЗЛАЗИ У БЕОГРАДУ
 УТОРНИКОМ, ЧЕТВРТИКОМ, И НЕДЕЉОМ
 НА ЦЕЛОМ ТАБАКУ

УРЕДИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА У КУЉИ С. ТОМЕ АНДРЕЈЕВИЋА
 ОБЈАВЉЕНИК ВЕНАЦ.

ЗА ОГЛАСЕ РАЧУНА СЕ:
 ПРВИ ПУТ 12 ДИНА ПАРА ОД РЕДА, А ПОСЛЕ СВАКИ ПУТ 6 ПР.
 ЗА ПРИПОСЛАНО 50 ПАРА ДИНА. ОД РЕДА.

Рукписи шаљу се уредништву, а претплата администрацији
 „СРПСКЕ НЕЗАВИСНОСТИ“.
 УЗКОПИСИ НЕ ВРТАЈУ СЕ. НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ ПРИМАЈУ СЕ

„Четврти Септембар“

Наши ће се читаоци јамачно сетити познате приче о тици поју; ми смо чешће имали прилике спомињати је, кад год нам је требало да какав „особити“ поступак наше „мудре владе“ упоредимо са каквом појавом у природи, наиме у животињском царству. Вође напредњачке у опште тако често дају повода да се човек сећа те приче, да ни онда нису друкче радили, кад су били у опозицији, и, ако се добро сећамо, још онда их је „Исток“ упоредио са типом нојем. Но никад се ваљда прича о ноју није тако јасно, тако „пљунуто“, појавила у политичком животу, као што је то у овом случају, о коме ће овде бити реч. Реткост примера заслужује, да потсетимо читаоце на саму причу. Познато је да је тица ној највећа, а и вајлућа тица. Према њему је Ђуре мудра зверка. О његовој лудости је најпознатија прича, кад га повикају ловци у пустињи и кад већ осети да не може утећи, а он се досети па — тури главу у песак, мислећи ваљда, кад он својих гонилаца више не види, да ни они неће видети њега.

Исто је ту досетљивост ових дана употребила влада „напредне странке“ према опозицији, готово рећи према — Србији. Ових последњих дана заустављене су на пошти, на скоро један за другим, три броја „Шестер Лојда“. Трећи је одмах сутра дан опет пуштен и тако можемо претпоставити да је познато, за што је обустављен; исти је узрок био што се први пут обуставио. Но за што је прогутало мрак онај други број од 6 октобра п. р.? Наши нам читаоци пеће замерити, што смо били врло радознали да то докучимо, у толико мање, што је то навек у њихову корист. Срећом није Земун далеко, а „П. Лојд“ је светски лист, па га има и у Зему. Кад смо се доватили „забрањеног плода“ из врта суседне нам пријатељице, нашли смо да у целом забрањеном броју нема нигде разговора о Србији ни о српским стварима, осим у првом чланку, на првој страни, на челу економског дела, под насловом: „Трговачки уговор са Србијом“. У том се чланку разлаже значај тог уговора приликом „4-ог септембра“, као дана ступања му у живот.

Тежња је целог чланка да се покаже, како се у трговачком уговору са Србијом више називо на *аустријске* него на *угарске* интересе. Но то тек не може бити довољан узрок да се тај лист обустави за Србију. Влади напредне странке мора бити сасвим свеједно, да ли тај уговор

више угађа левој или десној половини суседне пријатељице; напредна влада и напредна скупутина дали су њепој *целици* све што је она заискала и што су могли да уступе, а њене *цоловине* нека тај дар деле међу собом, како им драго. Није то могло бити узрок обустави; а! у томе чланку има овако место:

„Што се тиче оних *уступака*, што су ограничени на погранични промет са другим непосредно суседним државама те се по горереченом не примењују на Србију, овамо спадају особито и они уступци (у погледу хране и вина), који се у адисионалном акту к трговачком уговору са Румунијом од 22 јуна 1875 спомињу под тачком 2 и 3. Те тачке гласе: „Исто ће тако румунска или аустро-угарска храна у опште, која је земаљски производ Румуније, бити слободна од сваке царине при увозу у Аустро-Угарску како преко аустро-угарско-румунске границе, тако и на дунавском путу кроза све луке те реке. Вина сваке врсте која су зем. производи аустро-угарски, плаћају при увозу у Румунију горе-споменутим путем, било у бачвама, било у флашама, у име царине 5½% од вредности. Напротив румунска вина пропушта ће се на свима границама аустро-угарским уз царину највећма повлашћених народа и никако се неће с њима неповољније попуштати „него у време закључка конвенције. *Тих уступака Србија није добила.*“

Толико „Лојд“.

То је занета брука, да је, у тој врсти, не може горе бити по владу једне независне државе. Уступити нападачу на економну самосталност своје земље све што год јој он заиска, па да јој се он одмах за тим у брк смеје, да јој се руга што је била тако безавлења, да јој сам каже, да је *зависна, васална* Румунија веће уступке добила од Аустро-Угарске, него што је знала извојевати *независна Србија*: то је збиља срамота, којом ће економна политика „напредњачке“ владе остати жигосана у историји на сва времена.

И полиција напредњачка мисли, да ће ту бруку сакрити, ако забрани број „П. Лојда“, у коме се то каже! Та зар није „Српска Независност“ још 8 јуна (бр. 87), приликом увођења нове царинске тарифе аустро-угарске, објавила и показала, да ће за многе производе у току важити нова царинска тарифа, јер нису споменути у трговачком уговору? Зар нисмо ми онда, од речи до речи, ово казали: „Тим

начином и кад ступи у живот наш ђумручки уговор са Аустро-Угарском, ми ћемо имати знатан број наших домаћих производа, који ће зависити просто од воље аустро-угарске владе. Значајно је, да се међу овим производима налази и храна, која до сад није никаквој ђумручини подлежала. *Румунија*, правећи 1874 године трговачки уговор са Аустро-Угарском, *успела је да храну* своју *ослободи* од сваке таксе при увозу у Аустро-Угарску, а ми смо ево изгубили и оне олакшице, које смо да сада имали?! — „Видело“ се онда снебивало и разматало се, као обично, са „реципроцитетом“, са „најповлашћенијом државом“ и осталим празним фразама, док није завршило своје опсенарско забашуривање самохвалном химном на „четврти септембар“.

Но и да нема „Српске Независности“, зар неће сваки произвођач, зар неће сваки сељак осетити, тако рећи руком опипати, да је у томе погледу горе него што је до сада било? како је и Румунија наша суседка, зар неће српски сељаци од својих румунских суседа дознати да је у њих то боље удешено?!

Па зар, према томе, није забрана тог броја „П. Лојда“ онако исто наметна политика, као што је наметан поступак нојев, кад загђури главу у песак, да га не види потера?! Зар треба да нам „П. Лојд“ каже нашу бруку, од које се већ разлеже сва Јевропа?!

На Гробу Ђенерала Скобелева....

(НАСТАВАК)

„Сад, хоћемо ли у име бога Скобелеву? ... време пролази... него јесмо ли сви на окупу — има а! још когод да дође?“

„Сви смо ту осим једног, али он је јавно да не може доћи.“ ...

„Хајдемо онда.“ „Хајде, хајде“ ... с' овим се дозивима и одзивима крене из „quartier latin“-а¹, а места камо је „rendez vous“ (састанак) одређен, наша „чета“ мала али одабрана — *стину Скобелеву!* ...

„Ама гди је та „Rue de Penthièvre“? (Улица Пантјевр).“

„Прекко Сене — *кзз Елизеја*?“

„Па зар как тамо нешке? Немојте, брате, него кола да узмемо.“ —

„Кавља кола, — *младићима*? него мало брже на ћемо стићи.“ ...

„Ама нећемо стићи... далеко је... него кола — и *лакше* је и сигурније“ ...

„Немојте људи да се растављамо, јер неможемо сви у једна, па ни у троја, кола стати а да узмемо колико треба, истрошићемо се. Да ће нас Скобелев и о томе питати па да нежалимо, него“ ...

„Незнамо да а! ће питати али знамо да је далеко... Најпосле, ако смо јаци нисмо дебраци — *бар да се она кад смо носили адресу Скобелеву!*“ — Овај (последњи) апел на сујету, осим гласних тужаба на дјелу и т. д. претеже, и поход наравно узме онда и *свечанији* вид кад

се гости реше да на колима иду својом високоме домаћину! На неколико минута пре девет и последњи (збиља, нешто закашњени) транспорт Срба стигне на место. ... „Хвала богу кад и *ви* стигосте пре девет — да се неспрамотимо“ ... „Кочијаш је крив — ми смо му добро нумеру казали“. „Па — хоћемо ли унутра? Има ли девет?“ „Још минут два него, готово, да улазимо; боље да чекамо ми на њега по он на нас.“ „Тако је! Хајдемо.“

Канија је била широм отворена а сам улазак *право шарски осветљен*! На улазу у ходник и предсобље докучивао нас је један руски пуковник, лични пријатељ Скобелевлев; а кад смо у саму одређену собу почели улазити, изађе и сам Скобелев — *најбоље расположен*, као што му се на лицу читати могло! Он приступа свакоме појединце, свакоме каже „здравствујте“, сазна за име, стегне руку, поклони се — па другом и т. д. ... Кад се овај ред здрављања и представљања исприче, пред њим се оклони један полу-руски фронт, а њему самом приђе са *орфијалом* адресе — као и са:

Господине Ђенерале!

Предајући у Ваше руке овај скромни знак нашег дубоког поштовања и свесрдног признања, ми Вас молимо да га сматрате и као један доказ да омладина српска у туђини, ма да јесте, и треба да је, посвећена задатцима *опште* науке и напредна, незаборавља ни из вида губи свету ствар свога рода и племена — Српства и Словенства... Далеко од тога, Господине Ђенерале, ми Вас можемо да уверимо, да ми добро чујемо а још боље ценимо, сваки глас симпатије које је неравна борба нашег народа вазда порађала и рађа у *патријотским* и *православним* грудима велике и моћне Русије као и да пратимо, са признањем и са поуздањем, све оне преоднице бојних дана које ови племенити осећаји — *својина, уверениско и главе као год и срцаца свију* Русија — обећавају најизложенијем борци и најдужеом паћенику словенском, Господине Ђенерале, *српском народу!* ...

На вашу, пак, сопствену адресу, на адресу Ваше личности, Господине Ђенерале, нама остаје да додамо: да, *поносећи се с Вашом прошлотињу а уздајући се у Вашу будућност јуначку, и овако братски Вас поздравимо — живио!* ...

Како је ова последња реч, узвик, био с наше стране *напред улазени* сигнал да се сви присутни сложено и громко одазовемо, то она, тако *демонстративно* поновљена, пређе одједном у *овацију* — која је, или бар која као да је, Скобелева у *сам живац дигнула*! Сви, али особито они који су према Скобелеву близу, и с бока, стајали могли су приметити силну промену у лицу његову — како се до ушину у крв и руски претвори!

А ја износим овде на видик и ову малену појединост у нарочитој цели да покажем: да оно што је следовало — *а то је тежните* *целе ове историје* — што је и целу Јевропу после интересовало — да то није била напред исплаћена сцена и парада, а најмање онако наменствена ствар како је лондонски „Тајмс“ — другујући најамничкој штампани бечкој — од тада целоме свету причао и представљао; него да је био прст и веран излив душе и срца Скобелевлев, као Руса и Словенина, коме после ако хоћете и *понос* војнички и *јуначки* није допуштао да притиску попусти и реч натраг узме... Понављам, ако је сам Скобелев био (*а то је био*) *изнећен*, наравно *пријатно* *изненађен* и *контун*, овом нашом малом во срдачном овацијом и демонстрацијом — а сви смо чули како је на то гласом ударао и најватренији нас уверавао — *на как* и ово наше „живио“ (са „*votre живио*“) узвиком споменуто — опет, још је више нас *изненађено* и *обвезао* овај срчани и славни одговор његов, и она част и почаст у чијим смо се толиким зраци-

¹ Бачки квартал у Паризу зове се овим именом — „quartier latin“.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ма и успоменама и ми јадни по удостојени Срби од тада могли грејати и топити! — Односно самог исхода оваког мориса би још рећи: да је дотична и обострана *ипропанација* и била, и то једини *узор* што је говор Скобљева после у „La France“ у¹ само у изводу, а не и у целини изашао. Читаоци ће већ даље видети и саму историју изласка на јавност ове чувене беседе, али за сада још нека верују: да иста беседа ни због тога није могла бити она „Тажмова“ и „Тажблатова“, „Игњатијевог“, „инспирирана“, „препарирана“ и „лансирана“, ствар што би у таквом случају Скобљев — кад се већ решио да ју у свет пусти — имао спремно писмену копију, *своју ролету*, а неби се ослоњно на памћење (часно и поштено, ако хоће, али тек голо памћење) српских ђака, или и оног од њих чији се рукопис — извештај говора — и дан данашњице у редовности поменутог листа француског.²

Ова је околност имала у своје време извесну *политичку*, а сад наравно и *историјску* вредност; и ми ево сведочимо ако треба пред свима, и свуременим и повременим, биографима великог Скобљева: *да је то тако било!* — Дакле, гозор је као такав и по духу и по тоњу, и по реду и по распореду, и по силни и врлини изражених мисли и осећаја, био савршено и то не само *оригиналан* него и *ипропанован*, као што је био *само* Скобљев пуно достојан! Ми ћемо тај говор још једном довести у оном изводу у коме га је парски лист „La France“ донео, јер га у главноме (и у овој ватри) нисмо могли боље ни упамтити. На овом нарочитом месту, тј. претходно, задражавамо се око личности Скобљеве, око гостопримства које нам је том приликом указао, као и упечатка које је у души нашој оставио!.....

Михајило Димитријевић Скобљев — јесте ли кадгод видели какву *добр* слику његову? Ви који сте, и ви, верујете да ова даје бада појама о *реалности* и *импанованости* његове појаве — најмање, уверен сам, у онаким тренутцима у каквим ми имамо среће видети га!.....

Скобљев је (био) висок и прав, потпуно и сразмерно развијен, личан и угледан човек — заиста — изредан примерак *руског* националног типа и *руске* мушке лепоте! Пава и смеј до мене он је зар и с те стране заслужио име „*белог генерала*“; а ово нежно и интелигентно лице његово — наглим променама, румени као и бјелиду, подложно — но које није могао поштити ни на обичним врховима Балкана ни по сунчаним пустињама Туркестана — издавало је (зар) највише његово *више* порекло и образовање! Додаје сад томе и то, да је то још (био) *млад* човек — свакако у једној најбољој (у *37-ој*) години својој, пуни снаге и полета живота и здравља,³ а..... верујте, ако можете, у његову *примодну смрт*. — Ми нећемо напред да бидимо никога — ми нисмо квалитетни по занату као што нисмо ојачани по парави — али нас ерце боје, јер је Скобљев и самом *саопшаштошћу* много представљао и изражавао, као што је *малошћу* својом безгранично обешавао!

Колико је „*бели генерал*“ вредно на челу војске — на беломе коњу и беломе дану⁴ — о томе знају ватрено да причају и сами ладни историци, а појетички прозирани стратеги и тактичари и Русије и туђине — једном релју — и пријатељи и непријатељи! Пред нас (ђаке) он је изашао у екстремном *француском* оделу, без ордена и без одличја, а — *право је и имао!* Бој не бије сабао од *медана* већ бој бије срце у јунаку!.....

„Хвала вама, пријатељи моји,⁵ хвала вам што сте ме се овако сетили и посетили ме. Ми немамо општега језика и туђим се ево помажемо, али ми смо ипак једна браћа словенска и — ја сам *радује* оно *ваше* *живије*“ („живије“). Ја сам узбуђен веома узбуђен⁶ јер сам вапим изјавама до дана коспут и потресен, али ја сам дужан вама оним хвала и захвале, верност и искреност!... Бог ми је сведок, хоћу с вама братски беседити!.....

¹ La France е („Француска“) парски дневни и есенски лист.

² Ово је у толико јавности могао бити што је међу нама било и *стенографа*.

³ Nous possédons le texte du discours du général Skobeleff, écrit de la main même de l'un des Serbes qui ont présenté l'adresse à laquelle a répondu le général. Ce texte a été lu et relu, par les assistants. Il ne nous a attiré aucune rectification du général Skobeleff... — Camille Farcy (Види за ово „La France“ број од 20-ог Фебруара о. г. по новоз).

⁴ Чтад ми је колико дане у некој *селоветској* муштини умро.

⁵ Скобљев је вада *бела* коња јашно, и у *бел*ој униформи и *бел*ој шапки.

⁶ Збиља, као се добро сећамо Скобљев је у даљем говору често и грешно адресујући нас као „*messieurs*“ (господо) уместо као што је почео са „*mes amis*“ — „*пријатељи*“ — браћо!.....

⁷ Je suis étonné — très étonné.

Овако је почео *заиста* *потресени* Скобљев *онај* говор који је — *свет потреба*!!!!... Понављам, ми непамтимо сав тај говор (бар потписани непамти) у оној мери и сразмери у којој би се једини могли одужити целини — *правој дужини* и *сдржини* — његовој, али се добро сећамо овог и оваког почетка његовог, као што се сећамо свију главних мисли и осећаја које су у даљем току истог израза ишле. Но ако је Скобљев још одма у почетку у ватру дошао, неможе се никако рећи да се он одма и исприо или уморио. Баш напротив, што год је даље ишао (а дуго је и говорио) све је јаче и ударао — док неударив, најзад, на *главно* неурителско Словенства — на *Немца* — ведеће и у највећу ватру! На тој тачци, заиста, пре се може рећи да је *грчи* во што је говорио!... Ми смо га, са „*ово* наше *живије*“ чеље прекидали и паузе стварали, али смо најбоље успели учинити то у два дата тренутка, а имено и прво, кад он рече: да верује „*да ће у предстојећој тешкој и страшној борби које Словенство има да издржи, божјом помоћу, победа остати Словенству*“; и друго (сећамо се од речи до речи) кад гласно прокламова: да „*ако се дирне у словенске државе, јевропским уговорима признате — у Србију ил у Црну Гору — ви нећете сами војевати!*“

Кад је свршио (или бар кад се нама учинило да је свршио) он отвори предачу му адресу — коју је донео једнако у руци држао — и захте да му се на глас прочита. Како је овај ориџинал адресе био на *руској*, то је заиста завидљиво било посматрати Скобљева где се читачу примиче и нагиње, а притом и тако пажљиво слуша као да хоће да измери *до тачке* сву даљину ил близину братског му језика!... Збиља, није његовом бистром оку измакао ни сам пергаментски формат, као и пртачки рад и украс, на ориџиналу. Велики труд који је у изради овог дела узложио наш друг и савременик, шитомац државни, Светозар Зорић, заслужује да се овде днапут епомене и због тога што је сам аутор, као такав, њен Скобљеву непознат остао.¹ Сама адреса, пак, коју ради потпуности овог извештаја понова прилажемо, гласила је:

Господине Бенерале!

Потресени и покретни Вашом живом и пламенитом речју у корист ене браће која се данас у горама Боене, Херцеговине и Приморја око заставе народне слободе и независности скупљају и врду и сузама својим обивају, чланови српске учеће се омладице овдешње хитају да Вам се с најдубљом благодарношћу одазову и овај мали доказ свог признања понуде. — Ово чинећи, Господине Бенерале, потписани с пуним убеђењем додају: да су они чули поздрав не само једног, и то *оног*, војника руског чија је сабља засветлила на медаљини Јевропе и Азије, него да је кроз Ваше јуначко и братско срце проговорио и до њих допр о правни и судбоносни глас саме велике и словенске Русије; па вад, од своје стране моле да верујете да је и њихов скромни одзив само један *видни* сведок оних осећаја које у истини и у души носи сав српски народ од Дунава до Јадранског мора!..... По заслуги ценећи, као год и дугујући, Вашем братском подвигу, Господине Бенерале, потписани нити смеју нити могу да сакрију своју радост што опета виде руку братске Русије где се преко брега пренона пружа да привије раве које су неправде силних овога света зададе, и још задају јужном Словенству у опште а Српству на по се; па се крепе надом и утехом, да није далек овај дан кад ће иста рука помоћи њиховом народу противу „*цивилизованих*“ му угњетача као што ми је помогла противу варварских освајача; те да ће на класичном земљишту српског и словенског истока подићи оне споменике своје историје и мислије којима је најтрајнији темељ *једности* и *независности* народа, а најсјајнија круна сами идеали рода људског — *Правда* и *Слобода!*

Најзад, Господине Бенерале, чланови српске учеће се омладице, неће престати да гледају у Вама витениког тумача неправне борбе њигог, вама тако ердног народа, његових вековних некупиња, а законитих тежања и вада. —

Париз 30-ог Јануара 1882 год.

— Са читањем готови Скобљев предрже да и адресу, као такву, пропати и вагради и то тако да ми је овај нов покушај једва био краћи од првог. Само, уколико се сећамо, поглавито се односно на *међусобне* односе Словена и њихових *општих* задатака и потреба. „Ми смо“ — рећи ће — „Словени велико и многобројно, младо и снажно племе људско, али смо поцепаани и морално и материјално. Најгоре је што се сами непозна-

јемо и непроучавамо, јер кад би се добро познали, уверени сам, да би се боље и љубили и поштовали. Зашто на пример, да ми немамо један општи наш *ројени словенски* језик? Незнам како ви ту мислите и осећате али, доиста, ако има каква бола који крати моју радост што вас видим то је то, понављам то је то, што се и ја и ви туђим језиком служимо и само на таквом језику разумемо.“¹

..... Затим наглашујући и излажући опасности које свима нама, и Русима и осталим Словенима прете од силне туђинштине, суесдне и даљне, он ашељује на нашу свест и патријотизам да потражимо лека и спаса у заједничком и братском раду и договору, у слози и јединству, и у то име он нас још једном моли да примимо његову од свег срца понуђену добродошлицу на „*по славојанском обичају*“ и његово скромно гостопримство!... („живије, живије“)...... Сад, Скобљев нареди да се донесу столице, а оне које су ту да „*возлимо*“ заузети“. Он сам, међутим, одети у другу или трећу собу и доети са масом хартија — депеша и докумената — које је са разних страна добијао. Расположен како се само пожелити може, он нас једнако обасипаше љубавношћима — тако да неки од нас да би се колико — толико одужили овој частни, изгубиоше преводјења (с руског) неке телеграме (међу којима је била и она цетивска депеша, на чиним се, и она Вагенбергова честитка) а ми други овамо показујући да их, наравна ствар, и без тога разумемо!..... Нити се Скобљев даде задовољити тиме што нас и овим знацима призрења и поверења формално *оплава*, него сам узе столицу, седе у нашу средину, и поче *како само он уме* даванити! Ту ти је било што по реч и теорије и практике, и шале и збиље, са (наравно) *политиком* на челу, а као награда свега: весело смејање узживање, и у *свему је томе Скобљев, право друшарски, учествовао!* Камо ерће доиста да се све ово могао напред знати и предвидети па да се и овај разговор и она шала Скобљеве историји у целини предаду. Али свакако да покушамо да се овде *нећемо* бар опоменемо. —

„Је ли когод од вас“ — унштаће, на пример, Скобљев — био кад год у Русији?“

„Неможемо да се похвалимо ниједан, али — *боже здравља*.“

„Треба да доћете, јер у Русији има Москва у Москви крајних и топлих срцаца — лепо би вас примили!... Ах, Москва, Москва њен патријотизам ако нас и спасе!“..... Па онда, прелазећи у мало расположеноју кицу, рећи ће, *пола у шали а пола у истини*:

„А да не заборавањате ви који пут у овоме лепоме и космополитеском Паризу ва, на пример, *правослање* и његову улогу у Словенству? А кад му један из *гомиле (Д. Ј.)* предрже да одговори: „како ми све то на уму имамо — и нашу народност и нашу веру и Словенство и правослање — и како ћемо све то и даље на уму имати — он (Скобљев) настави: „Недајте се, брањте се, ако бога знате, јер нас ова космополитеска, *управо Шидовска*“, цивилизација“ поткопа. Туђинштина се код нас тако узвукла и оселила да се и делом и језиком руга нашој будућности. Ево *Немци* на пример, Њима није доста што у нашој рођеној земљи имају своје „*Petersburger Zeitung*“ („Петроградске новине“) па ни „*Moskauer Zeitung*“ („Московске новине“) него ми Аксаков ише да сад покрене „*Tifliser Zeitung*“ („Тифлиске новине“) Дакле и *арпо* Кавказка *Drang nach Osten*!“

„Опет, велика је Русија г. генерале, — одолеће; него овамо је код нас мува што се тај *Drang nach Osten* превео на „*Drang nach Süden*“ а ми смо мали и слаби“ — рећи ће (отприлике на *немачком* један с наше стране (родом из *арема*) јер је и Скобљев неке *немачке* речи, уз *Drang nach Osten*, исцитуо: па како, за коког, још неко из *гомиле* пољетим опасним путем, то *Скобљев*, да би поправно погрешан пример који је узгред и нехотиче дао, упаде у реч и пречеце са „*дол* с *немачком*“ — на општи смеј и задовољство!.....

После још неких таквих збиља и шала, они од нашег броја који су били на месту ододеље су могли приметити да у другој соби има и *других* гостију, почну устајати и позивати остале — „*да идемо!*“..... „Како?... Куда?... Зар неможемо да останемо? Ја баш мишах да наредим да вас посуджимо.“ „Хвала, хвала, по-

¹ Ми смо хтели, ваиста, да тај недостатак покренемо адресујући Скобљева на руском — знајући да би му то много миља било по француском, али баш нико од нас потписаника није био зато довољно јак, а један од Срба који је руски добру знао опет био се приликом дебате о адреси наљутно и тако *занатливо* да га после ни саме моље наше нису могле победити ни еквалити.

² Чувствена.

³ Наваза на исток.

⁴ Скобљев је овај разговор водио скоро искључиво на руском словенском — доследан принципима које је налазио.

служени смо да не може бити боље ни слађе него г. генерал има и *других* гостију, дакле ми — *да идемо!*..... „Али опет можете да останете — бар ви г. Ивановићу?“ — „Само вечерас лека ме извини г. генерал, да се од друштва не растављам, а после па расположењу сам у поноћи у по дана.“ „Кад је тако онда добаје сутра у исто време у које и данас?“.....

Скобљев се сад праштао, свакоме руку стежући, а свима укупно довикујући: „*Au revoir* — sur les champs de bataille contre l'ennemi commun — Au revoir.“ — „*До виђена на бојном пољу противу општег непријатеља, до виђена!*“!!! Ми смо се и у ходнику и на вазлику из ходника — камо нас је Скобљев, гоголањ и једнако клављајући св, пратио — одазивали са „*ово наше живије*“ и продужили све док се најзад нисмо на улици нашла!.....

..... Да, то беше париска улица Пантијевр, ни ближа ни даља од „*quartier latin*“ а, али нама више „*коза*“ нису требала па ни на ум падала. — Све нам је близу, као што нам је све лако, било. „Скобљев“ је био спима на устима и свакоме — пуна уста а још пуније срце! „Скобљев“ нас је дочеком обвезао а успехом очарао, и ми смо сви о томе, у *право*ме *заносу*, говорили — док нисмо и на *велике булеваре* париске искрсли. Но ту неко да ми во бог боже — није „*неко*“ већ г. *Цукић* — предложи да се „*са оно наше живије*“ сетимо и нашега калиграфа (г. Зорића) који је нашу адресу овако вештачки израдио и пред Скобљевим нам образ осветлао“. Овај предлог би једногласно усвојен и на сред булеvara у дело преведен — тако, да су се мирне Паризајке (јер има и немирних) морале (поред нас пролазећи) питати: „на каквом ли се језику ова вера овако дармаџијски весели?“ а незнају, па и несањају — „*les misérables*“ — да смо ми *живи* сведоци и *арви* весници оне *речи* која ће *штовати* и до *царске* *палате* и *мушке* *јазбине* од *које ће* *млади* *силни* *овога* *света* *вадртати* и *превадјати*, а *сам* *свет* *трести* и *дрмати!* — *да* *смо* *ми* *главог* „*они* *српски* *гости*“ Бенерала Скобљева!.....

Ваистину, нас је Скобљев тако лепо примио, — тако високо удостојао, — почастивао и наградио, — да, да је одкуд суза било, ми смо могли од радости и плакати — велим *од радости*, — јер данас то само можемо чинити — Србине брате — *од жалости*.....

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

На месту где је пре дваестину година била турска „*Стамбод-капија*“ стоји данас с једне стране великоленики храм уметности, један од оних споменика које је покојни кнез-родољуб сам себи подигао, а с друге стране диже се баш сад споменик од камена и туча, које му постављају благодарни савременици и потомци.

„Народно позориште је установа и имовина државна“ вели наш закон од 8 октобра 1870 (Зборник XXIII); оно стоји „*под* *ерцовним* *надзором* *министра* *провете* и *крвених* *послова*“.

Ми смо увек заступали то мишљење, да министри треба да су *ерцовни* *надзорници*, а не *ерцовни* *управитељи* позоришту, једно с тога, што се за то иште нарочите спреме, стручно знања и одбави к ствари, које није сваки пут скопчано с министарском столицом, а друго, што поред закона тако захтева и пиетет према вољи главнога оснивача и многобројних већих и мањих приложника.

На послетку, да би се постигли позоришни смерови, држава даје позоришту у помоћ годишње (околуто рећи) 30,000 динара, а публика 60,000. По томе, и публика има ту коју да рече, те гласла јавног мишљења имају дужност и право да претресају и позоришне ствари. Повремене листови су то до сад и чинили, али понављају оцењујући позоришна дела и представљачку уметност.

Ми пак мислимо, да нам ваља вршити критику и с друге стране, која дужност, ако није тежа од оне прве, није за цело овако глатка.

Позориште треба не само да се одржава, него и да напредује, и то како у приказвачким снагама, тако и у позоришним делима. Што се тиче оних првих, позориште је најбоље стајало 1869, кад је отворено; а репертоар се од то доба знатно умножио. Шта је у њему једно, а шта друго, то треба да покаже озбиљна књижевна критика. Истина, и

едашња се управа по могућству труди око умножења репертоара, а мрда нешто и да привоји по коју представљачку ентузијазму. Али шта помаже, кад је све запело за *negus gegus*, за новца.

Чујемо да позориште има дуга на 2000 дуката (24.000 динара). То још не показује, само *по себи*, ни да се невешто управљало ни рђаво руковало; то сведочи само, да су велике позоришне потребе. У Загребу народно позориште има државне помоћи (на драму и оперу) 45.000 фор. а. вр. (око 100.000 динара), па опет мало које године да нема дефицита, који поједини владини одељи (министарства) подмирују из своје уштеде. У француској републици, у многуљудноме Паризу, имају позоришта по 500.000, 300.000 и 200.000 државне помоћи, па опет не могу увек да изађу на крај. А како ће позориште у Београду, на 30.000 становника, са субвенцијом од 30.000 динара, а без још каквог Мецената?!

Али, и уредницама позоришта морамо рећи: Управо! Управо! бривеш се и трудити за много, а једно је пре свега потребно да се преобрази, а то је економско-новчарска струка.

У закону о Народном Позоришту члан 10 гласи: „Ближа одређења о уређењу и управи народног позоришта прописује, према *показаној потреби*, министар просвете“.

Према томе је, 7 марта 1879, тадашњи министар просвете прописао *Позоришну уредбу*, „на основи десетогодишњег искуства и сагласно са чланом 3, 4, 5, 6, 8, 9 и 10 закона о народном позоришту“, која је објављена у службеним новинама од 13 марта 1879 број 57.

У тој Уредби члан 79 гласи: „Новчар продаје билете на каси, па у јутру после представе полаже благајнику рачун, предаје новце и враћа непродане билете“. А у члану 81 стоји ово: „Ради бољег надзора, благајник и новчар не могу бити састављени у једној особи.“

Има пак година дана, како је учињено томе противно, под изговором, да од 200 талира новчарове плате, 100 талира добије благајник као додатак својој материјалној плати од 350 талира, а других 100 талира (500 динара) да се уштеде.

Али, да би се уштедело 500 динара, оставити 60.000 динара *без контроле*, то нам се не чини баш да је разумна штедња. А што се тиче благајникове повишице, за то има у истој Уредби друго наређење: „Да се не би благајник на штећу позоришта, због могућег унапређења, често мењао, он може, ако каса допушта и ако заслужује, ка својој плати од државе добити додатак из позоришне касе“ (Чл. 77).

Члан 78 прописује, да „благајник прима од управитеља билете у таблицама под рачун, недељно или месечно, а да је их новчару колико треба за једну представу. После представе прима од њега новце и непродане билете, које се пред управитељем уништавају. Број проданих билета ваља да се подударе са одресицима, нађеним у кутијама билетарским“.

Чујемо да се ни то не врши, јер је сад све усредсређено у благајнику. Ако је тако, онда позориште сваке веће представе *може бити оштећено* са више дуката, а да су рачуни са свим исправни.

Неки тврде, да је поменута позоришна уредба укинута, од чести или сва. Ми то не верујемо. Закови, уредбе и наредбе мењају се, доуњују и укидају онако исто, као што се и постављају. Према томе, треба и укидање да се прогласи у службеним новинама као и постављање. Али баш да је та Уредба и укинута, зар се у интересу позоришне касе не би требало и даље придржавати тих и таквих наређења, особито кад ваља још одуживати и дуг од 24.000 динара?

Свакако је мало необично у чиновничкоме свету, да министарство финансије за 7 година дана заборави да унапред тога чиновника своје струке, а он опет од своје стране, са 350 талира (1768 дин. 20 пара) плате, да ни сад не тражи унапређења, то јест премештај. На то нека нам одговоре чиновници које му драго струке, како се може, на данашњој

скупоћи у Београду, и са 2.500, 3.000 3.500 па и 4.000 динара плате, просто само излазити на крај, а камо ли, од онако малене плате, остављати још по штогод на страну, путовати ради забаве, и т. д.!

Још само нешто нека нам је допуштено навести из напомињате Уредбе.

Члан 66. „При исплаћивању, у први ред долазе плате позоришном особљу, 1 и 16 сваког месеца, па онда други рачуни. *Рачуни се исплаћују после издане плате*, према стању касе, по реду пријаве прибележене код благајника. Преко реда могу се исплатити само с одобрењем управитељевим.“ — Члан 67. При издавању плате „благајник *треба да је у складу и предуредљив*. Ако што не може учинити, ваља да каже дотичном члану да се прихвати док се не расправи ствар код управитеља.“ — Члан 68. „Тако исто треба да се влада и према *тражанима*, који долазе на касу ради исплате својих рачуна, или иначе каквим послом позоришним“.

Мора да се много грешило противу свега тога, кад су стручни људи, „на основи десетогодишњег искуства и према *показаној потреби*“, нашли да треба да уђу у позоришну уредбу и така наређења.

„Кад су управитељи позоришта слаби или немарни“, вели један позивалац позоришних прилика, „онда *код управитељевих* ничу као печурке из земље, да *загорчавају живот својим потчињенима*.“

Еле, *radix malorum — quae est in* (корен је зага благајништву)!

Ми смо ово за сад само наговестили, у главним потезима, а ако за неко кратко време не буде помоћи, бићемо приморани да изнесемо на средњу чинице, без и каквог обзира.

ДОПИСИ

Неготина, 25 Септ!

У след позива управе на главни годишњи скуп друштине за потпомагање Српске књижевности, подружница ова решила је да она буде заступљена на том скупу са ових 9 чланова својих:

Г. г. Мита Миловановић, Стојан Здравковић, Мијанка Ј. Петровић, Мита Т. Лиловић, Цена Мишић, Ђока Владић, Тодор Николић, Мита А. Машић и Тома И. Антонијевић, који ће ову пријатну дужност обавити.

Ниш, 25. Септ. 1882.

„Видело“ је похитало да по дванут напада наш допис у 131 бр. овога листа, како министар Новаковић крстари по овом крају да силом власти министарске агитије за звоју партију, перфидно макира скромним задатком прегледа вежбаоничких предавања на која су две групе учитеља сазвани у Неготину и Нишу. То је непобитан доказ, да је наш допис силно звекнуо по глави „Виделово“ патроне и поткреше. Нека нам је допуштено изјавити, да нам није неповољно такво дејство нашег дописа.

Разуме се, да је „Видело“ тим нападом желело да наш допис побједе, да његово дејство парализише. Но да видимо шта оно вели, шта оно вели шта наводи, кад жели то да постигне.

У своме 128 броју оно из своје редакције у рубрици „преглед новина“ вели, да је нама несхватљиво како је могуће да се један министар одлучи, да пропутује један део своје отаџбине ради бољег уверења о стању и потребама ствари које спадају у делокруг његове струке...

Пардон! Ми то нисмо казали и не би могли тако глупо шта год казати. По чему је „Видело“ могло извести, да је нама несхватљиво тако путовање једнога, па ако хоћете и све госпоне министра кад би *таког* путовања доиста у ствари било? То нам оно вије изводело казати; али нека нам дозволи да ми њему кажемо, да нама такво путовање не једнога министра по једном делу отаџбине, него и свију министра по свима деловима отаџбине, ни мало вије несхватљиво. На против нама је захватљиво да је то

права нужда данашње госпоне министара, пошто су њину „слободоумну, мудру и патриотску“ политику осудили и спречавали изласком из скупштине близу половина народних посланика, и то баш оних, за чије су изборе ликовали та иста господа министри; и кад народ, та сила на коју се „Видело“ и његови патрони разматљиво али тим више потрешно позивају за себе, још јаче осуђује и спречава политику исте госпоне министра одликујући својим изборима огромним већинама опозиционаре посланике своје неуморно похитавши по дванут на бираништа у сред свакојаким пресија. У већој беди и невољи нису се могли наћи господа министри са својом „слободоумном, мудро и патриотском“ политиком, него кад они истичући за своју девизу: „чисту уставност и строгу законитост“ у исти мах затварају врата народне скупштине онима које је народ изабрао и са прописним пуномоћствима посланичким послао у народну скупштину, па док њима затварају врата, они *зову* у народну скупштину за посланике она лица, која *народ није изабрао* и посланичко пуномоћство издано него их *политија шаље с пасошима!!* То је тоталан морални пораз, кад се својим сопственим делима мора утеривати у лаж своја сопствена девиза!

Но тај је пораз тим већи, што је чињено све шта се могло помислити, и шта је раскинућство и груба сила кадра па се опет није успети. Ту није могао помоћи ни сав дом целокупног чиновништва и учитељства, ни „пречишћење“ чиновништва полициј и судске струке, ни силество нових начелника и капетана, ни опробане снаге Коче Радовановића, Мијанка Миловановића, многа имена Богића, Богићевића, и т. д. — него шта више напасника на бираништима народ ухвати па веже и уапси док сврши свој посао избора. А овомо тек сад треба оставаривати велике реформе! „Слободоумна“ господа тек сад треба да увезу кајмакамије, оне исте којима је ударен шамар оног часа кад су тек у пројекту помолиле своју грозну главу турскога порекла; тек сад треба установити онакав горњак дом који ће бити само за „високу“ „виделовачку“ госпону, која су дигла своје главе да неби и сами видели пред собом оне своје отаџбине јучерашње овајке; тек сад треба установљавати све шта је нужно, да се васпостави „чиста уставност и строга законитост“, и све остале „слободоумне“ установе, којих ће органи бити већ васпостављени сејмени, како би се створило и обезбедило стање, да више неосовану дана 15 и 31. мај као ове године. Па кад је то све на коцки, онда се мора палити и последњи фишек, онда морају поћи главом господа министри, да они лично као најсигурније обећају или припрете коме се још шта може. Ми то све појмимо, а то нам може веровати сад после свега овога што смо навели овде ради тога да нам и „Видело“ може веровати, да нам то није несхватљиво. С тога ми нисмо ни једном речцом у нашем допису дали израза предавању са путовање министрова са општег гледишта потребе и могућности.

Али мислимо да ће нам сваки који уме и оће да објективно суди, допустити да није све једно путовање са отвореном том циљу; и путовати под именом прегледа вежбаоничких предавања учитеља у Неготину и Нишу. Разлика та два путовања види се по свачему, а нарочито се доказује практичним резултатом њеним, што се за путовање ради прегледа учитељских предавања, добија дијурна из државне касе; а за путовање ради агитација за партијске цели, незнамо из које би касе госпони министар имао права да наплати своју масну дијурну. Та разлика, видите нама је добро схватљива. Па баш зато ми и подижемо глас: како се сме путовати на широко и дугачко по народу ради агитација за партијске цели, а под именом задатка прегледања предавања учитељских у Неготину и Нишу, да би се могла наплатити дијурна из касе државне!! То је паридија, подвала, што не само изазива да

се подигне глас против, него то треба жигосати.

„Видело“ пак најмање може имати права да нам то замери. Прво зато, што се оно хвали слободоумљем и толерацијом својим и своје „напредне“ странке — а како би слободоумље и толерација била кад нам се не да изаћи са нашим противним мишљењем у новинама да заступимо равноправност партијску и нашу државну касу? Друго, што је „Видело“ само објавило, да министар Новаковић путује *само у Неготин и Ниш, на вежбаоничка предавања учитељска* која су државна само у та два места; па на томе основу ми смо изашли са нашим примедбом, зашто се то путовање изметуло далеко даље мимо Неготина и Ниша и за цел сасвим другу, цел партијске агитације. „Видело“ је дакле само дало повода да се за исто путовање Новаковићево највише онакав наш допис. Сад би оно паметније учинило, да господину министру своје патроноу поднесе своје изјашење те да се правда и моли опроштај за своју лакоумност, а да не напада на наш допис, кад тим нападањем само себе утерује у лаж, а тиме још јаче износи на сокак своју наготу својих подметања и перфидије своје и својих патрова.

Даље, „Видело“ у истом броју и рубрици вели, да је нашим дописом казано, да г. Новаковић није књижевник! Међутим у нашем допису казано је од речи до речи ово: да се он бави књижевнишћу за добре хоранаре свих могућих друштава, фондова и задужбина, а никад се није бавио и не бави педагогијом“. Мислимо да је за свакога јасно, да ми тим речима кажемо, да г. Новаковић јесте књижевник, и још од добрих кад ради за добре хоранаре. Сасвим је очевидно, да је извртање и подметање то што је овде „Видело“ казало, коме се сад може с правом пребацити „засељење партизанство“ или нама, кад нисмо казали оно по чему нам се то пребацује; или „Видело“ кад нам подмеће оно, што нисмо казали, само да нас напада макар и за оно шта нам оно само подмеће?! Напротив, ми смо изречно казали да Новаковић ни школом ни практиком није педагог. Зашто нам „Видело“ на то ништа неодговара? Ми смо баш ту запели па чекамо његова одговора и доказе. А то и јесте главна ствар овде, кад Новаковић долази да прегледа предавања учитељска као стручан педагошки посао, док на против ту нема места и никакве везе титула књижевничка. Види се на први поглед мук „Виделова“, да се ником не може доказати да је Новаковић педагог, па се морала дохватити титула књижевничка, да се њом мало пропарадира по „Виделовом“ начину извртања и подметања. Сирото „Видело“, како се при својој способности као виртуоз извртања и подметања, са тим „племенитим“ задатком својим овде уштакало.

Напосетку „Видело“ је своја извртања и подметања закитило једним курјуозумом. Оно закључује тај свој напад речима: „да мукотучио како је српски народ свуда куда је министар прошао, дочекивао га и поздрављао са одушевљењем, дубоким поштовањем, и учтивошћу, и да је његов дочек у Нишу одговор на наша потварања!“ Ми пишемо у новине допис о доласку министровом, „Видело“ нам одговара на тај допис тако ретким извртањем и подметањем, па то исто „Видело“ у томе истом свом одговору закључним речима каже да ми мучимо мучом! То је заиста жадно смешно. На такав закључак држимо да је доста одговора кад кажемо, да нама заиста није познато и да ми не верујемо да је народ српски дочекивао Новаковића министра ни где а још мање свуда куд је он пролазио, онако, како то сад „Видело“ уздикује. Но ако јесте, зашто је „Видело“ мукотучило а није хтео по свом начину благоглагољиво напричати како је то све било, јер то би био његов посао а не наш, и зато је оно плаћено? А у Нишу апсолутно није било никаква дочека од народа српског, него кад је министар од-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

сео у коначу краљевом и захтевао да му се дође, онда су долазили чиновници свију струка цивилних а од грађана девет напредњака и два сметењака, као што смо и казали у нашем допису. Ако није било тако, зашто нам „Видело“ не каже како је дружице било? Но сад нека нам допусти да ми њему кажемо још и то, да не само народ српски, него и она група учитеља на предавању на које је овамо дошао министар, није дочекала, па још ни на подворење дошла господињу министру. Сад нека се пресуди: ко треба да прими тај „дочек“ за одговор на своја потварања, да ли ми, или „Видело“.

Но као да је „Видело“ и само увидело, да то што је написало више иде у прилог нашег дописа, него у прилог уздицања путовања и популарности Новаковића министра, што је оно железно поштило, јер оно у своме... броју доноси и један допис из Ниша о тој истој ствари. Али кад није вајде од очју, кака вајда од трепавица; кад сама редакција „Виделова“ није могла довести у склад своју бесешку о путовању министровом у Неготин и Ниш за преглед предавања учитељских, са путовањем министровим куд и како даље око Неготина и Ниша и његове агитације партијске, онда шта се могло очекивати од једнога његовог дописа из Ниша? И заиста, уместо да се на факта изнесена у нашем допису, фактима одговара и ствар објашњава, тај је допис просео глауке грђе и претње. Тако у томе се допису каже, да је наш допис — који он узгред буди речено назива „белешка“ — пун неистина и шупљих фраза; да је тим нанесена увреда министру што се његовом путовању даје политички карактер; да су увређена два честита и способна наставника што се називају верним господиња министра; да су увређени неколики честити грађани који су случајно напредњаци (хвала на призивању); и прети се нама питањем за наше занимање, са чиме ће се, вели горе проћи него у Врању. Дакле грђа и претња а не објашњене ствари.

Ми смо на главну ствар већ одговорили, а на тај допис „Виделовог“ дописника можемо потрошити још неколико речи. Ми држимо да је шупља глава виделовог дописника а нисушњиле фразе нашег дописа, јер кад би оне биле шуље онда неби у њима било свега овога на шта се он дигао да удара својим дописом; а кад се он бакће да на то одговара па још горим претњама, па опет назива да су то фразе, онда је очевидно да је његова глава оскудна памећу а такве се главе, обично називају шуље. Досељење из Врања, ви сте се истражи да објавите, јер ово још не постоји, нити ово може зависити од воље ваше, кад о томе постоји закон, а за примену закона и за власт у општини, вама су подвикнули пис! А пролазак у Врању случајно је такав да се њим ми можемо похвалити а ви поцрвенити. Ваши Кара-Стајови и Чадраши унишаху се из петних зграда и подлим средствима лажљивих сведока да нам створе кривцу „увреду власти“, али суд првостепени и касациони одбише то испод суђења! Оста нама наша слобода а нама ванасвачки при образ. Напротив ми смо мало повукли на суд нашег Кара-Стајова. Чадраш се унишао из све снаге и свима средствима каквима се онакав екземплар може служити, да ослободи свога Кара-Стајова. Али по решењу Касадије ваш Кара-Стајов поднаде суд за своје лажне извештаје у званичној дужности, а то се казни судски, по казненом закону две године затвора. Па ко ће кога сад да зашита: како је прошло у Врању! Видите ли, ко високо лети како ниско пада. Видите ли, да вам мора доћи „дрвени петак“. Наше пак занимање врло је знаменито већ и по томе, што овако стојимо да белажимо сваки ваш корак, па да вам ведамо да лажете и властите овај народ: на штету јавног морала, на штету ауторитета власти, на штету равноправности, једном речи на штету моралних и материјалних интереса народа.

Но као што свако зло има своје до-

бро, тако и тај допис „Виделов“ из Ниша има добру страну што може служити за доказ виделовачког слободоумља и толеранције, да противницима својим, кад не може да их победи објективним разлозима, прети угрожавањем оштећанка. На част вашој партији таква ваша интелегентност, као што вама је служила на част она оцена за наше ревизијски послао летос по округу нишком. К.

ДОМАЋЕ ВЕСТИ

Његово Величанство Краљ српски, отпутовао је 30 пр. месеца после подне из Беча у Русчук, да врати посету бугарском кнезу.

Дакле хајдуци се већ и у Београду појављују. У вече 29. пр. мес. дође у дућан браће Карапешкића једна непозната муштерија и заште да купи револвера и један повећи нож. Пошто је за себе изабрао два револвера и један нож, зашта за цену. Како му означити цену, он се мало даље измакне од тезге, те рече: познајеш ли ти мене, ја сам Васка Јанковић, хајдук, хајдуци не воду за ништа што узму да плате. Момак оде у канцеларију да јави газди, по међу тим је непознати муштерија умакао. После се потрчало за њим али га нису могли наћи. Овај случај сведочи, колико стојимо са безбедношћу и у сред престолнице

Кад смо ми у 138 броју овог нашег листа извели на јавност неузудно понашање и незакониту радњу г. Шурдиловића капетана, према изасланику контролног, који је прегледао касу општине варваринске, и забрану састанка пона Аксентија са изаслаником; ми смо имали у рукама потпуна доказа о ономе што смо казали при чему и сада остајемо, а за бољи доказ овог нашег навода ми молимо свакога да се о томе увери из званичних акта при министарству унутрашњих дела, где ће сваки наћи оптужни акт главне контроле, од 16. Септембра г. год Бр. 7828, па према томе нека читаоци и суде ко неистину говори ми или г. Шурдиловићу у 131 бр. Видела.

Иако је г. Шурдиловић казати присто „није истина“ но то ваља и доказати, али кад си видео сам своју радњу као незакону и да ваља сада одговора да дајеш на оптужбу једног државног надлежностиства за свој незакон и неузудан поступак, онда удараш у ашу, али како је то онда шта то значи? — кад си био јунак да оно урадиш што ниси смео и требао, — онда држимо да није кавалерски одржити кад факта говор, но дед размећи се сада и одговори истину на оптужбу, а немој говорити само „није истина“ јер то и свака бака може казати.

ТЕЛЕГРАМИ

Куршумлија, 2 Октобра.

Општина куршумлијска јуче је тражила од комисије да се капетан Вучковић из исте изључи као опарничено лице са општинским судом, комисија суду ништа не одговара и Вучковића неизључи ни одавде удали.

Суд је се данас жално министарском савету. Видиће се шта ће савет по овоме решити.

Члан суда
Јован Милковић.

НЕДЕЉНИ РЕПЕРТОАР

За месец Октобар.

Петак 1: *Наше Женс*, шаљива игра у пет чинова, од Мозера и Шентана, превела Пер. Пинтеровићева.

Недеља 3: *Отаџбина*, драма у пет чинова, од Сардуа, превео Сава Рајковић.

Среда 6: *Длишеви*, драма у четири чина, од Петра Невског, превео Т. Маретић.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ

МОЈА КЊИГА „ВАЖНОСТ КАЗНЕ-НОГ ЗАКОНА“ већ је дата на повед. Зато молим скупљаче да ми што пре јаве број уписника, како би знао, колико ћу коме књига послати.

Ј. Б. Аванумовић.

Огласи

ИЗВЛАЧЕЊЕ СРЕЋАКА

Лутрије, коју приређује друштво за помагање и васпитање сиротне и напуштене деце у Београду, одложена је за 18. децембар ове године због нераспродатих срећака. Тога дана — 18 децембра — извлачиће се срећке без сваких даљих обзира.

30. Септембра 1882 год.
У Београду.

Потпредседник
Др. Ник. Ј. Петровић.

Секретар
Јеврем Илић

У МОЈОЈ КУЋИ НА КАЛЕ- мејдану имам једну собу за издавање под кирију само вежењеном, па било с намештајем и послугом или без тога.

У Београду 1. Октобра 1882.
Б. Малетић.

НАЈНОВИЈА НАКЛАДА

КЊИЖАРЕ БРАЋЕ ЈОВАНОВИЋА У ПАНЧЕВУ.

ПРИПОВИЈЕСТИ

СТЈЕПАНА МИТРОВА ЉУБИШЕ.

Са сликом иштемом. Ова је књига баш сада изашла, а њој вели један знатан књижевник: „Ове оригиналне приче ванредно су занимљиве. Све су приче из душе народа, у њима се огледа народно мишљење и осећање. Слике су уприм типови, језик жив, кратак и карактеристичан. Љубишине су приче епохалне, јер су оне не само богат извор за наш народни језик, него ће се користити и они, који се баве културном историјом.“... Цена фор. 1.20 или 2 динара 70 пара (26 табака 8%).

ПОКОДИРЕНА ТИЖЕВА.

Весело позориште у 3 дејства.
Од Јована С. Поповића
16 нов. или 35 пара.

ПУТОВАЊЕ ПО СРБИЈИ

Ђорђа Магарашевића
у 1827. години.
16 нов. или 35 пара.

ЂУРЂЕ СМЕДРЕВАЦ

и
ПРОКЛЕТА ЈЕРИНА
у народним песмама.
са сликом.
15 нов. или 35 пара.

ЦРНОГОРЦИ

у народним песмама.
Са сликом.
15 нов. или 35 пара.

ДЕЛА ДОСИТИЈЕВА

VI. књига: Басне.
(До сада је изашло 4 књига).
64 нов. или 1 д. 40 пара.

РЕЧНИХ СТРАНИХ РЕЧИ

које се употребљују у нас у говору, у новинама, по временним списима и у књигама, објашњен онима, који те речи не разуму.
Друго знатно умножено издање.
80. нов. или 1 д. 80 пара.

ПАНЧЕВАЦ.

КАЛЕНДАР ЗА НАРОД
за 1883 год
XII. година.
Са сликама.
30 нов. или 60 пара.
Овај најстарији српски календар изишао је из штампе и доноси осим одабране садржине и ове слике: Ст. М. Љубиша. — Сарајево. — Кнез Медо Пуцић. — Зимска палата руског цара у Петрограду. — Град Сев. — Цетињски манастир. — Ђмај Деспот Вук.
Пр-продавци добијају уобичајени робат.

АСАН

Прич. ветка из бугарске повеснице.
написао Т. Т. Јеж.
превод с пољског.
32 новч. или 70 пара.

Угрођена гропади.

ШАЉИВА ИГРА У 4 ЧИНА
Од В. Шекспира
превео М. Костић.
16. нов. или 35 пара.

СРПСКИ ХАЈДУЦИ.

у народним песмама.
са сликом.
15 новч. или 35 пара.

ЦАР КОНСТАНТИН

и
ЦАРИЦА ЈЕЛЕНА
у народним песмама.
са сликом.
15. новч. или 35 пара.

ФАГИНА

приповетка И. Богучарова.
ГОСПОЂИЦА НАО СЕЉАНА.
приповетка А. Пушкина.
ПРЕВОД С РУСКОГ.
16. новч. или 35 пара.

ЗЛАТОУСТОВЕ БЕСЕДЕ

у српском преводу од Ал. Павловића. Ово класично дело црквене књижевности угледало је у нас општине похитати, да своје библиотеке украсе овом дивном књигом. — 3 форин. или 6 дин. 60 пара.

у српском преводу од Ал. Павловића. Ово класично дело црквене књижевности угледало је у нас општине похитати, да своје библиотеке украсе овом дивном књигом. — 3 форин. или 6 дин. 60 пара.